

Człowiek najlepsza inwestycja

Numer 2 (10) / 2 0 1 1 Czerwiec

Uczyć się trzeba
w każdym wieku

Do dziecka zgodnie
z jego predyspozycjami

Przedsiębiorczość osób
niepełnosprawnych

Indywidualizacja nauczania
w szkołach podstawowych

Wsparcie dla oświaty
zawodowej

Spis Treści

Rozdzieliliśmy ponad połowę pieniędzy	2
Plany działania	3
Wsparcie dla oświaty zawodowej	4
Uczyć się trzeba w każdym wieku	5
Do dziecka zgodnie..	7
Stypendia uczniowskie	8
Najczęstsze błędy	9
Ekonomia w wymiarze społ.	10
Komplementarność	11
Wynagrodzenie pracownika	13
Przedsiębiorczość wśród niepełnosprawnych	13
Kobiety z inicjatywą	14

Egzemplarz bezpłatny

WYDAWCA:

Departament Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie ul. Czechowska 19, 20-072 Lublin, tel. 81 441 68 41
Infolinia EFS: 0 800 888 337
www.efs.lubelskie.pl; e-mail: defs@lubelskie.pl

REDAKCJA:

Adam Piejko, Marcin Maśkiewicz – Departament EFS UMWL

ZDJĘCIA:

Paweł Banach, Przemysław Gąbka, Adam Piejko, Marcin Maśkiewicz, Justyna Kijek

WSPÓŁPRACA: Zespół Informacyjno-Prasowy Kancelarii Marszałka Województwa Lubelskiego; Regionalne Ośrodki Europejskiego Funduszu Społecznego w Białej Podlaskiej, Chełmie, Lublinie i Zamościu; Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie; Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie

OKŁADKA: Przemysław Gąbka

DRUK: Drukarnia Ryttr Investment, ul. Przemysłowa 20, 09-400 Płock, www.ryttr.pl

Rozdzieliliśmy ponad połowę pieniędzy

Rozmowa z Iwoną Nakielską, dyrektorką Departamentu Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie

Minęło pierwsze półrocze, ale przekroczyliśmy również półmetek realizacji programu Kapitał Ludzki. Jakie są najistotniejsze wnioski z dotychczasowego wdrażania Programu?

– Można rzec, że wnioski wypływają z wielkiej fali wniosków o dofinansowanie projektu, które tysiącami docierały do nas w odpowiedzi na dotychczas ogłoszone konkursy. To ogromne zainteresowanie wskazuje, iż trafnie zaproponowaliśmy kierunki rozwoju Kapitału Ludzkiego naszego województwa. Na Lubelszczyźnie nie ma już gminy, której mieszkańcy nie skorzystaliby z możliwości wsparcia, jakie ten program nam zaoferował. Inni budują czy modernizują infrastrukturę regionu, my staramy się doskonalić jego ludzki kapitał, stanowiący fundament lepszej przyszłości. Człowiek to zdecydowanie najlepsza inwestycja.

Fot. Paweł Banach

Jak przedstawia się sprawa wykorzystania przyznanych na ten cel pieniędzy?

– Przypomnę, że przyznano nam 512 mln euro, czyli ponad 2 mld złotych, co plasowało nasz region na piątej pozycji wśród innych województw, ale na drugiej, jeśli chodzi o kwotę przypadającą na jednego mieszkańca. Minął półmetek realizacji programu i zgodnie z przewidywaniami rozdysponowaliśmy do tej pory ponad połowę środków. Podpisaliśmy prawie 2000 umów, w ramach których zakontraktowaliśmy blisko 1,4 mld zł.

Jakie przełożenie mają te pieniądze na mieszkańców Lubelszczyzny?

– Ponad 200 tys. osób rozpoczęło udział w projektach, z czego 7,6 tys. to ludzie niepełnosprawni. Dzięki realizacji programu prawie 6 tys. dzieci w wieku 3-5 lat mogło pójść do 227 przedszkoli i punktów wychowania przedszkolnego. 540 szkół wdrożyło nowe programy rozwojowe. Teraz koncentrujemy uwagę na szkolnictwie zawodowym. Dzięki naszemu programowi niemal 850 szczególnie uzdolnionych dzieci otrzymało stypendia, 114 doktorantów dostało stypendia naukowe. W niedalekiej przyszłości, bo już we wrześniu, w całym województwie ruszą w szkołach podstawowych projekty, które poprzez indywidualizację pracy z dzieckiem służyć będą wsparciu jego osobistego rozwoju.

Na koniec czerwca br. liczba osób pracujących, które dzięki środkom EFS podniosły swe kwalifikacje zawodowe wynosiła prawie 30 tys. Wśród nich ponad 6 tys. to osoby powyżej 50 roku życia. Należy również pamiętać, że 1220 przedsiębiorstw zostało objętych pomocą w zakresie projektów szkoleniowych i doradczych.

Łącznie wsparciem objęliśmy prawie 280 tys. osób i dla zobrazowania skali dodam, że to więcej niż liczy razem populacja Białej Podlaskiej, Chełma, Zamościa, Kraśnika i Puławy.

Jak wygląda bieżąca działalność Departamentu EFS, czy ogłaszanych jest wiele konkursów i na co teraz można uzyskać dofinansowanie?

Obecnie trwa aż 11 konkursów, w których można aplikować o niebagatelną łączną kwotę 122 mln zł. Pieniądze można otrzymać m.in. na ogólne i specjalistyczne szkolenia oraz doradztwo związane ze szkoleniami dla kadr zarządzających i pracowników przedsiębiorstw, jak również na studia podyplomowe oraz kursy kwalifikacyjne i doskonalące dla nauczycieli czy kształcenie w formach szkolnych osób dorosłych. Inną propozycją są staże i szkolenia praktyczne dla pracowników przedsiębiorstw w jednostkach naukowych, jak i odwrotnie, dla pracowników naukowych jednostek naukowych oraz pracowników naukowych i naukowo dydaktycznych uczelni w przedsiębiorstwach. Przytoczyłam tylko kilka przykładów. Z naszą ofertą zapoznać można się szerzej na stronie efs.lubelskie.pl.

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Rozmawiał Adam Piejko
Starszy specjalista ds. informacji i promocji
Oddział Komunikacji i Promocji, Departament EFS, UMWL

Na co przeznaczone zostaną unijne pieniądze w roku 2012

Rozpoczęły się prace nad Planami działania

Plany działania na rok 2012 będą uwzględniać zarówno cele Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, w tym osiągnięcia założonego poziomu wskaźników realizacji tych celów, jak również priorytetowe kierunki przyjęte przez Unię Europejską oraz Instytucję Zarządzającą PO KL.

Wzorem lat ubiegłych dokumenty te powinny stanowić odpowiedź na wyzwania wynikające z obowiązujących dokumentów strategicznych, w tym w szczególności *Strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu Europa 2020*, *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020* oraz *Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006-2020*. Dodatkowo Plany działania na rok 2012 winny uwzględniać również planowane zmiany w ramach przeglądu śródrokresowego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Wstępne założenia dla poszczególnych Priorytetów komponentu regionalnego PO KL obejmują między innymi:

Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich

- ✓ pilotażowe wprowadzenie instrumentu zwrotnego w postaci mikropożyczek w ramach Działania 6.2 PO KL,
- ✓ premiowanie kompleksowych projektów skierowanych do osób niepełnosprawnych, osób poniżej 25 roku życia, jak i powyżej 50 roku życia,
- ✓ zapewnienie efektywności zatrudnieniowej po zakończeniu udziału w projekcie,
- ✓ uwzględnienie specyfiki różnicowań wewnątrzregionalnych oraz ich wpływu na sytuację na regionalnym rynku pracy,
- ✓ rezygnację z realizacji Działania 6.3 PO KL.

Priorytet VII Promocja integracji społecznej

- ✓ premiowanie kompleksowego wsparcia grup docelowych szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne, w tym osób niepełnosprawnych,
- ✓ zapewnienie efektywności zatrudnieniowej po zakończeniu udziału w projekcie,
- ✓ uwzględnienie specyfiki różnicowań wewnątrzregionalnych (wskaźniki ubóstwa),
- ✓ wzmacnianie potencjału istniejących ośrodków otoczenia ekonomii społecznej w celu budowania trwałej infrastruktury wsparcia ekonomii społecznej a także Centrów Integracji Społecznej, Klubów Integracji Społecznej i Zakładów Aktywności Zawodowej,
- ✓ preferowanie projektów realizowanych w partnerstwie pomiędzy instytucjami zajmującymi się pomocą i integracją społeczną oraz instytucjami rynku pracy,
- ✓ rezygnację z realizacji Działania 7.3 PO KL.

Priorytet VIII Regionalne kadry gospodarki

- ✓ ukierunkowanie wsparcia na firmy, które dotychczas nie skorzystały z dofinansowania,
- ✓ preferowanie udziału w szkoleniach osób w wieku powyżej 50 roku życia, osób z wykształceniem co najwyżej średnim oraz pracowników niepełnosprawnych,
- ✓ premiowanie szkoleń kończących się powszechnie uznawanymi certyfikatami potwierdzającymi uzyskanie konkretnych kwalifikacji,

- ✓ ukierunkowanie wsparcia na wspólne przedsięwzięcia organizacji pracodawców i związków zawodowych,
- ✓ preferowanie projektów obejmujących współpracę B+R i biznesu dotyczących konkretnych przedsięwzięć (staże i szkolenia praktyczne; tymczasowe zatrudnienie w MŚP wysoko wykwalifikowanego personelu),
- ✓ rezygnację z realizacji szkoleń skierowanych do pracujących osób dorosłych oraz osób odchodzących z rolnictwa (3 typ Poddziałanie 8.1.1 i 4 typ Poddziałanie 8.1.2), jak również rezygnację z uruchamiania nowych projektów na rzecz tworzenia, rozwoju i aktualizacji Regionalnej Strategii Innowacji.

Priorytet IX Rozwój kompetencji i wykształcenia w regionach

- ✓ zapewnienie trwałości ośrodków edukacji przedszkolnej; ukierunkowanie wsparcia na obszary o niskim poziomie upowszechnienia edukacji przedszkolnej,
- ✓ zapewnienie wsparcia szkół kształcących uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym również ukierunkowanie wsparcia na potrzeby uczniów zdolnych,
- ✓ wspieranie kształcenia zawodowego w kierunkach i branżach istotnych dla rozwoju regionu; współpraca ze środowiskiem przedsiębiorców przy opracowaniu i realizacji założeń programu rozwojowego, w tym ukierunkowanie na organizację staży i praktyk zawodowych w przedsiębiorstwach,
- ✓ wykorzystanie ICT w procesie kształcenia,
- ✓ doskonalenie zawodowe nauczycieli w krótkich formach trwających co najmniej 40 godzin szkoleniowych,
- ✓ koncentrację kształcenia ustawicznego w Działaniu 9.3 PO KL, w tym ukierunkowanie na umiejętności ICT i znajomość języków obcych oraz pilotażowe wdrożenie systemu doradztwa edukacyjnego dla osób dorosłych (*brokering edukacyjny*)

Procedura prac nad przyjęciem Planów działania na rok 2012 przewiduje proces oceny i konsultacji z Instytucją Zarządzającą PO KL oraz Komisją Europejską, członkami Podkomitetu Monitorującego Województwa Lubelskiego i Komitetu Monitorującego PO KL, jak również szerokie konsultacje społeczne. Zatwierdzenie Planów działania przez Instytucję Zarządzającą PO KL przewidywane jest na grudzień 2011 roku.

W czerwcu br. Instytucja Pośrednicząca przystąpiła do pierwszego etapu konsultacji Planów działania na 2012 rok dla Priorytetów komponentu regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. W terminie do 30 czerwca 2011 roku wpływały propozycje priorytetowych obszarów wymagających szczególnego wsparcia środkami PO KL, w tym sugestie i propozycje szczegółowych kryteriów wyboru projektów. Kolejny etap konsultacji społecznych obejmujący II wersję projektów Planów działania zaplanowano na przełom września i października br. Aktualne informacje dotyczące prac nad Planami działania na rok 2012 będą na bieżąco publikowane na stronie internetowej Instytucji Pośredniczącej (www.efs.lubelskie.pl).

Ewa Olejniczek – Wójcik

główny specjalista, koordynator ds. programowania i zarządzania
Oddział Zarządzania Komponentem Regionalnym PO KL DEFS, UMWL

Unijne pieniądze na realizację programów rozwojowych szkół

Wsparcie dla oświaty zawodowej

Potrzeby danej szkoły zawodowej wskazywane we wniosku o dofinansowanie projektu muszą wynikać z sytuacji na lokalnym lub regionalnym rynku pracy. Takie spojrzenie na opracowanie programu rozwojowego placówki umożliwi właściwe przygotowane młodzieży do wejścia na rynek pracy.

Od marca br. Departament Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego przyjmuje w sposób ciągły wnioski o dofinansowanie projektów w ramach konkursu otwartego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013 dla Działania 9.2 Podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego. Przedmiotem wsparcia są programy rozwojowe szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie zawodowe ukierunkowane na zmniejszanie dysproporcji w osiągnięciach uczniów w trakcie procesu kształcenia oraz podnoszenie jakości procesu kształcenia.

Każdy Wnioskodawca aplikujący do konkursu musi zwrócić szczególną uwagę na spektrum składowych programu rozwojowego, który powinien być odpowiedzią na problemy danej szkoły czy placówki oświatowej, a ich rozpoznanie (analiza) powinno być podstawą przyjętych rozwiązań ujętych w programie.

Program rozwojowy stanowi systemową próbę rozwiązania zdiagnozowanych problemów,

co oznacza, że powinien w sposób możliwie jak najszerszy traktować istniejące potrzeby dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze danej szkoły lub placówki. Nie może zatem być programem rozwojowym projekt, który nie zawiera oceny potrzeb szkoły lub placówki oświatowej.

Potrzeby danej szkoły zawodowej powinny wynikać z sytuacji na lokalnym lub regionalnym rynku pracy. Program rozwojowy szkoły powinien być realizowany w ramach działalności szkoły. W zależności od syntezy potrzeb i polityki edukacyjnej danej szkoły lub placówki oświatowej może ona wykonać program rozwojowy ukierunkowany na: reformę szkoły - w celu podniesienia jakości i atrakcyjności dotychczasowej oferty, rozszerzenie oferty edukacyjnej - w celu dopasowania tej oferty do potrzeb lokalnego, regionalnego rynku pracy. Istotą jest kompleksowość programu rozwojowego danej szkoły, co oznacza systemowe podejście do jej rozwoju. Kompleksowość odnosi się więc zarazem do diagnozy potrzeb, jak i działań podejmowanych w wyniku tej diagnozy. Należy ją rozpatrywać w kontekście wszystkich elementów wniosku oraz w kontekście celów i wartości dodanej projektu.

Program rozwojowy powinien w sposób trwały przyczyniać się do rozwoju szkoły.

Należy zadbać o to, aby koncentrował się na wywołaniu efektu trwałej zmiany pracy szkoły. Należy jednocześnie zaznaczyć, że program rozwojowy finansowany z EFS nie powinien zastępować działań, które do tej pory były realizowane ze środków organu prowadzącego. Możliwe jest natomiast rozszerzenie lub modyfikacja programów rozwojowych szkół i placówek oświatowych, w przypadku, gdy posiadają one takie programy. Program ma się przyczyniać do wzmocnienia atrakcyjności i podniesienia jakości oferty edukacyjnej szkoły i jednocześnie musi być powiązany z polityką edukacyjną państwa. Aby projekt zakładający rozwój danej szkoły był zbieżny z działaniami podejmowanymi na szczeblu centralnym, musi wpisywać się w określone kierunki jej rozwoju. Aktualnie powyższe zalecenie powinno być realizowane w szczególności w kontekście realizacji reformy systemu oświaty. Jednocześnie taki program powinien zawierać elementy zgodne z polityką edukacyjną danego regionu, która w dużej mierze wynika z sytuacji na regionalnym i lokalnych rynkach pracy.

Dofinansowanie w ramach przedmiotowego konkursu adresowane jest przede wszystkim do szkół i placówek kształcenia zawodowego województwa lubelskiego. Na podkreślenie zasługuje wielowymiarowość wsparcia odbiorców konkursu.

Względem uczniów słabych, zagrożonych, z obszarów wiejskich, czy niepełnosprawnych organizowane mogą być zarówno dodatkowe zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, doradcze, zajęcia z pedagogiem, psychologiem, jak i obszaru problematyczne programy prewencyjne. Działania wobec tej grupy uczniów mają na celu wyrównanie różnic edukacyjnych w trakcie przebiegu kształcenia.

Ważnym aspektem jest możliwość ukierunkowania wsparcia uczniów na rozwój kompetencji kluczowych, poprzez dodatkowe zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne. Zgodnie z Zaleceniami Parlamentu Europejskiego i Rady z 18 grudnia 2006 r w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (2006/962/WE) Wnioskodawcy powinni szczególną uwagę zwrócić na rozwój uczniów w zakresie umiejętności porozumiewania się w językach obcych, kompetencji informatycznych, matematycznych i naukowo-technicznych oraz innowacyjności i przedsiębiorczości.

Ze względu na wagę powyżej określonych kompetencji kluczowych program rozwojowy powinien z jednej strony przyczyniać się do ich rozwoju, z drugiej zaś – w oparciu o nie – stanowić instrument wyrównywania szans edukacyjnych. Kompetencje kluczowe w kontekście programów rozwojowych mogą być rozwijane zarówno poprzez zajęcia pozalekcyjne, dodatkowe, jak i tworzenie i wdrażanie nowych metod ich rozwijania.

Domeną konkursu jest realizacja działań przyczyniających się do rozwiązania szeroko pojętych problemów kształcenia zawodowego. Dlatego też pożądane są projekty zawierające skuteczne manifesty w zakresie szkolnictwa zawodowego m.in. trafne rozwiązania obejmujące modernizację funkcjonowania danej szkoły zawodowej. W zależności od wyników analizy oraz potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy, należy modyfikować proces nauczania na kierunkach istniejących, ale także wprowadzać nowatorskie kierunki kształcenia zawodowego przy jednoczesnym wdrażaniu innowacyjnych metod i form nauczania i oceniania. Nieodzownym atutem jest możliwość wsparcia szkół i placówek kształcenia zawodowego w zakresie pomocy dydaktycznej, co pozwoli na wzrost jakości działań dydaktycznych.

Priorytetowym efektem realizacji programów rozwojowych szkół zawodowych jest właściwe przygotowanie młodzieży do wejścia na rynek pracy.

Taki wynik możliwy jest do osiągnięcia dzięki sterowaniu kształcenia zawodowego we współpracy z pracodawcami i pozostałymi aktorami rynku pracy. W związku z przedmiotowym faktem istotne są różnego rodzaju inicjatywy Wnioskodawców podejmowane na rzecz koherencji kształcenia zawodowego w sposób bezpośredni z rynkiem pracy. Kształcenie praktyczne m.in. praktyki zawodowe i staże w przedsiębiorstwach umożliwią uczniom pokazanie rzeczywistego funkcjonowania mechanizmu rynkowego. Ze względu na wagę i skuteczność angażowania pracodawców do współpracy ze szkołami i placówkami kształcenia zawodowego każdy złożony wniosek o dofinansowanie zgodnie z Planem Działania dla Priorytetu IX na 2011 r. kryterium dostępu nr 6, powinien zawierać propozycję sprawnej, trwałej i efektywnej współpracy przedmiotowych placówek z pracodawcami.

Zarówno określenie kierunków kształcenia zawodowego jak i jego standardów powinno być wspólną decyzją kadry zarządzającej i kluczowych interesariuszy rynku pracy, w tym obligatoryjnie pracodawców. Koope-

Na konkurs przeznaczono kwotę

30 000 000 zł.

Wartość ta świadczy o randze, jaką kształceniu zawodowemu nadają władze województwa lubelskiego

racja ma służyć podnoszeniu kwalifikacji zawodowych uczniów, jako przyszłych absolwentów oraz wzmacnianiu ich predyspozycji do zatrudnienia. Dlatego też niezbędna jest integracja obydwu stron. Zauważyć należy, iż wnioski niespełniające przedmiotowego kryterium dostępu są odrzucane na etapie oceny merytorycznej.

Instytucja Pośrednicząca (IP) zwraca uwagę na preferowanie pewnych typów projektów poprzez kryteria strategiczne, co w praktyce oznacza przyznanie spełniającym je wnioskom premii punktowej w trakcie oceny merytorycznej. Za pierwsze kryterium strategiczne, preferujące wsparcie jak największej liczby szkół prowadzących kształcenie zawodowe, które dotychczas nie otrzymały wsparcia, wniosek może otrzymać aż 20 punktów premii. Kolejne kryterium strategiczne z wagą 10 punktową wynagradza wnioski, uwzględniające działania zorientowane w zakresie tzw. zawodów przyszłościowych tj. rolnictwo, ochrona środowiska, zarządzanie zasobami naturalnymi, bezpieczeństwo energetyczne i ekologiczne, medycyna, optoelektronika, na które zapotrzebowanie w województwie lubelskim pojawi się dopiero za kilka lat. Rekomendacja wskazuje na konieczność zwiększenia udziału tego typu zawodów w kształceniu zawodowym, a jej przypisanie do strategicznych kierunków kształcenia definiujących obszary zawodów przyszłości - zarządzanie zasobami naturalnymi, bezpieczeństwo energetyczne i ekologiczne - pozwala na skonkretyzowanie działań modernizujących ofertę edukacyjną. Ostatnie kryterium strategiczne, również z premią 10 punktową promuje komplementarność działań podejmowanych na rzecz zapewnienia uczniom niepełnosprawnym możliwości korzystania z zajęć dostosowanych do ich potrzeb, efektywnych w zakresie ich rozwoju zawodowego, co pozwoli na przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia tej grupy osób w zakresie aktywności zawodowej.

Aplikacja o środki mogą szkoły realizujące kształcenie zawodowe, placówki kształcenia zawodowego, organy prowadzące szkoły i placówki kształcenia zawodowego z terenu województwa lubelskiego oraz inne podmioty w partnerstwie z wskazanymi instytucjami. Projekty realizowane w ramach Działania 9.2 Podniesienie atrakcyjności

Fot. Przemysław Gąbka.

Ochrona środowiska to jeden z istotnych dla rozwoju regionu kierunków

i jakości szkolnictwa zawodowego mogą być realizowane maksymalnie przez okres 24 miesięcy. Bezpośrednimi adresatami działań są uczniowie szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe, szkoły i placówki prowadzące kształcenie zawodowe, w tym szkoły policealne oraz partnerzy społeczno – gospodarzy i pracodawcy.

W ramach przedmiotowego konkursu Wnioskodawca zobowiązany jest wykazać w budżecie projektu wkład własny w wysokości 5 % budżetu projektu. Wkład własny zgodnie z *Zasadami Finansowania PO KL* może pochodzić zarówno ze środków publicznych jak i prywatnych. O zakwalifikowaniu źródła pochodzenia wkładu własnego decyduje status prawny Beneficjenta, bądź partnera wnoszącego wkład.

Anna Brzyska

kierownik Oddziału Programowania i Oceny Projektów
w ramach Priorytetów VIII i IX PO KL, DEFS, UMWL

Kształcenie ustawiczne szansą rozwoju gospodarki opartej na wiedzy

Uczyć się trzeba w każdym wieku

Strategia Lizbońska zakłada wzmocnienie konkurencyjności i poprawę stanu zatrudnienia poprzez rozwój edukacji. W dokumencie podkreślono, że edukacja ustawiczna warunkuje rozwój jednostki oraz społeczeństwa europejskiego a zarazem przyczynia się do zmniejszenia problemu marginalizacji. Na poziomie regionów odpowiedzią na te oczekiwania jest poddziałanie 9.3 programu Kapitał Ludzki.

Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego pełni funkcję Instytucję Pośredniczącej (IP). Departament Europejskiego Funduszu Społecznego tego urzędu prowadzi nabór wniosków o dofinansowanie projektów w ramach konkursu otwartego **nr 4/POKL/9.3/2011**.

Przedmiotem konkursu są typy projektów znane ze Szczegółowego Opisu Priorytetów PO KL oraz Planu Działania na 2011 r. dla województwa lubelskiego względem Działania 9.3 *Upowszechnienie formalnego kształcenia ustawicznego w formach szkolnych*. **W ramach projektu można sfinansować m.in.:**

- ✓ prowadzenie zajęć w formach szkolnych dla osób dorosłych z własnej inicjatywy zainteresowanych kształceniem ogólnym lub zawodowym,
- ✓ realizację programów, których celem jest formalne potwierdzanie kwalifikacji ogólnych i zawodowych osób,
- ✓ prowadzenie usług doradczych dla osób dorosłych w zakresie wyboru kierunku i formy kształcenia przez osoby dorosłe z własnej inicjatywy zainteresowane kształceniem formalnym,

Fot. Przemysław Gąbka.

Wiek nie musi ograniczać aktywności zawodowej

- ✓ monitorowanie, rozszerzenie i dostosowanie do potrzeb rynku pracy oferty edukacyjnej szkół dla dorosłych i placówek formalnego kształcenia ustawicznego,
- ✓ rozwój działalności placówek kształcenia ustawicznego, podniesienie ich jakości kształcenia, otrzymanie akredytacji kuratora oświaty, czy wprowadzenie innowacyjnych metod nauczania (np. w postaci e-learningu),

Aplikować o środki mogą wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

Natomiast wsparciem w ramach realizowanych działań mogą być objęte: osoby dorosłe zgłaszające z własnej inicjatywy chęć kształcenia ustawicznego w formach szkolnych, szkoły dla dorosłych, placówki kształcenia ustawicznego prowadzące formalne kształcenia ustawiczne (z wyjątkiem szkół policealnych, partnerzy społeczno – gospodarczy oraz pracodawcy). Pamiętać należy, iż ze względu na regionalny charakter wsparcia grupa docelowa musi pochodzić z terenu województwa lubelskiego.

Na uwagę zasługuje fakt, iż Wnioskodawca nie jest zobowiązany do wniesienia wkładu własnego do projektu złożonego w odpowiedzi na przedmiotowy konkurs, czyli w 100% może sfinansować zadania założone we wniosku.

Efektywna realizacja Działania 9.3 ma na celu zachęcić osoby dorosłe do podejmowania nauki w placówkach kształcenia ustawicznego oraz w szkołach dla dorosłych. Nacisk położony jest na podnoszenie jakości oraz na rozszerzanie i dostosowywanie oferty kształcenia ustawicznego osób dorosłych do potrzeb rynku pracy. **Powyższe założenia bezdyskusyjnie stanowią istotne czynniki dla właściwego rozwoju gospodarki opartej na wiedzy.**

Rada Europejska na posiedzeniu w Lizbonie, które odbyło się w marcu 2000 r. po raz pierwszy zwróciła szczególną uwagę na istotę kształcenia ustawicznego. Podkreślono wówczas, **iż rozwój kształcenia ustawicznego stanowi fundament koniunktury gospodarki opartej na wiedzy.**

Z kolei komunikat z lutego 2005 r. na wiosenny szczyt Rady Europejskiej przewodniczącego Jose Manuela Barroso w porozumieniu z wiceprzewodniczącym Gunterem Verheugenem „Wspólne działania na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia Nowy początek strategii lizbońskiej” **mocno akcentuje kształcenie ustawiczne, wskazując**

jego strategiczne kierunki rozwoju na poziomie europejskim. Jednoznacznie wskazuje na kształcenie ustawiczne jako działanie priorytetowe.

Strategia Lizbońska zakłada wzmocnienie konkurencyjności i poprawę stanu zatrudnienia poprzez rozwój edukacji. **Podkreśla, iż edukacja ustawiczna warunkuje rozwój jednostki oraz społeczeństwa europejskiego a zarazem przyczynia się do zmniejszenia problemu marginalizacji.** Dlatego też, meritum uczenia się przez całe życie (*Lifelong Learning*) traktowane jest szczególnie w polityce oświatowej wszystkich krajów europejskich. Zachowanie dominacji konkurencyjnej głównie zależy od ciągłego rozwoju i stosownego wykorzystania zasobów ludzkich, co stanowi podstawę prosperity gospodarki opartej na wiedzy.

W odniesieniu do Polski, Komisja Europejska jako jedno z kilku najważniejszych działań prowadzących do osiągnięcia założeń *Strategii Lizbońskiej* wskazała na konieczność modernizacji systemów edukacji i kształcenia zawodowego, tak aby były zdolne do antycypacyjnej i elastycznej adaptacji do zmieniających się potrzeb i podaży na rynku pracy oraz **aby przyczyniły się do zwiększenia udziału osób dorosłych w kształceniu przez całe życie.**

Przypomnieć należy również, iż jednym z celów Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) jest rozwój kształcenia ustawicznego. Polska jako państwo członkowskie UE realizuje powyższe założenia w stosunku do kształcenia ustawicznego poprzez fundusze strukturalne, a przede wszystkim EFS.

Głównym programem przyczyniającym się do rozwoju przedmiotowej formy kształcenia jest Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007 - 2013. **W ramach Działania 9.3 Upowszechnienie formalnego kształcenia ustawicznego w formach szkolnych, Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach PO KL** wdrażanego regionalnie realizowane są projekty mające na celu zwiększenie uczestnictwa osób dorosłych w kształceniu ustawicznym w formach szkolnych poprzez podniesienie jego jakości i dostępności oraz zwiększenie znaczenia kształcenia ustawicznego jako czynnika oddziałującego na sytuację na rynku pracy.

Anna Brzyska

kierownik Oddziału Programowania i Oceny Projektów
w ramach Priorytetów VIII i IX PO KL, DEFS, UMWL

Fot. Przemysław Gąbka.

Nigdy nie jest za późno na podnoszenie kwalifikacji czy zdobycie nowego zawodu

Projekty indywidualizacji nauczania ruszą już niedługo Do dziecka zgodnie z jego predyspozycjami

Zgodnie z planem zakończyliśmy podpisywanie umów w ramach projektu systemowego „Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania uczniów klas I – III szkół podstawowych”. We wrześniu zacznie się realizacja projektów, która potrwa do roku 2013. Pieniądze przeznaczone na ten cel w województwie lubelskim to niemal 43 mln zł, to dodatkowe zajęcia, pomoce dydaktyczne i specjalistyczny sprzęt.

– Projekty mają charakter powszechny, ich realizacja przewidziana jest w każdej szkole – mówi **Anna Brzyska**, kierownik Oddziału Programowania i Oceny Projektów w ramach priorytetów VIII i IX PO KL – Indywidualna praca z dzieckiem ma służyć wsparciu jego osobistego rozwoju. To element reformy systemu oświaty, który zmienia sposób pracy szkoły.

Indywidualizacja pracy z uczniem w ramach obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjno – wychowawczych będzie, więc stałym elementem nowej jakości procesu kształcenia i wychowania. Nauczyciele prowadzący zajęcia skupią się na poszczególnych uczniach i dostosują nauczanie do ich predyspozycji. W takim trybie każdy uczeń w klasie będzie pracował w swoim własnym rytmie i na odpowiednim dla siebie poziomie. Realizacja projektu przewidziana jest do końca roku 2013 a przeznaczona na ten cel kwota to niemal 43 mln zł. Mamy nadzieję, że dzięki tym pieniądzom oraz wysiłkowi zaangażowanych weń nauczycieli edukacja naszych pociech będzie lepiej dostosowana do ich rzeczywistych potrzeb, co zaowocuje w przyszłości. Te dzieci też będą kiedyś o niej stanowić.

– Te projekty, to dużo dodatkowych pomocy dydaktycznych oraz zajęcia, które mogą pomóc, szczególnie dzieciom z różnymi trudnościami, w niwelowaniu różnic edukacyjnych, jak i w ich prawidłowym rozwoju – mówi **Teodor Kosiarski**, burmistrz Miasta Łęczna, który podpisał umowę na dofinansowanie projektu.

Środki przeznaczone na sfinansowanie projektów prowadzących do indywidualizacji nauczania i wychowania mogą zostać przeznaczone na:

1) organizację zajęć dodatkowych będących kontynuacją indywidualizacji pracy z uczniem w ramach obowiązkowych zajęć edukacyjnych, wspierających indywidualizację procesu dydaktycznego, w zależności od rozpoznanych potrzeb uczniów klas I-III szkół podstawowych.

Lista zajęć jest otwarta, ich dobór winien być dostosowany do potrzeb danej szkoły (przykładowe zajęcia - patrz ramka).

2) doposażenie bazy dydaktycznej szkoły w materiały dydaktyczne, wynikające z procesu indywidualizacji oraz specjalistyczny sprzęt (np. specjalistyczne oprogramowanie, pakiety do diagnozowania i korygowania dysfunkcji i dysharmonii rozwojowych, takich jak: wady wymowy, dysleksja, wady postawy, zaburzenia koordynacji ruchowej) odpowiednio do rozpoznanych potrzeb i zaplanowanych zajęć dodatkowych. – O tym, jakiego rodzaju zajęcia zorganizuje szkoła, przesądzi rozpoznanie potrzeb uczniów przez działający w szkole zespół specjalistów – dodaje Brzyska – Ostateczną decyzję w tym zakresie podejmie jednak dyrektor szkoły i to on będzie za nią odpowiedzialny.

Fot. Adam Plejko

Ostatni podpis burmistrza Łęcznej, Teodora Kosiarskiego, i dofinansowanie na indywidualizację nauczania dostanie kolejna szkoła.

Wnioskodawcami w projekcie są tylko i wyłącznie organy prowadzące publiczne i niepubliczne szkoły podstawowe (z wyjątkiem artystycznych). Realizatorami samych programów indywidualizacji są zaś szkoły, będące wyodrębnionymi jednostkami organizacyjnymi wnioskodawcy. – Wielkość dofinansowania uzależniona jest od wielkości placówki obejmowanej wsparciem – mówi Brzyska – Szkoły liczące do 69 uczniów klas I - III dostają 30 000 zł, co zobowiązuje każdą z nich do zrealizowania co najmniej 2 rodzajów zajęć dydaktycznych.

W przypadku 70 i więcej uczniów kwota dofinansowania stanowi ilo-

Przykładowe zajęcia:

- zajęcia dla dzieci ze specyficznymi trudnościami w czytaniu i pisaniu, w tym zagrożonych ryzykiem dysleksji;
- zajęcia dla dzieci z trudnościami w zdobywaniu umiejętności matematycznych;
- zajęcia logopedyczne dla dzieci z zaburzeniami rozwoju mowy;
- zajęcia socjoterapeutyczne i psychoedukacyjne dla dzieci z zaburzeniami komunikacji społecznej;
- gimnastyka korekcyjna dla dzieci z wadami postawy;
- specjalistyczne zajęcia terapeutyczne (np. hipoterapia, muzykoterapia, dogoterapia) dla dzieci niepełnosprawnych;
- zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów szczególnie uzdolnionych ze szczególnym uwzględnieniem nauk matematyczno-przyrodniczych (np. prowadzenie obserwacji przyrodniczych);

czyn liczby uczniów i kwoty 453,30 zł a szkoła zobligowana zostaje do realizacji co najmniej 4 rodzajów zajęć dodatkowych. Przyjęto, że liczba godzin przeznaczonych na jeden rodzaj zajęć nie może być mniejsza niż 30 godz. w ciągu jednego roku szkolnego.

Szkoły muszą spełniać pewne standardy:

- działa w nich zespół nauczycieli odpowiedzialny za opracowanie, wdrożenie i realizację działań ukierunkowanych na indywidualizację procesu nauczania, który dokonał diagnozy problemów/potrzeb edukacyjno-wychowawczych i na tej podstawie opracował programy nauczania uwzględniające indywidualizację pracy z uczniem,
- nauczyciele prowadzący zajęcia obowiązkowe realizują programy nauczania uwzględniające indywidualizację pracy z uczniem,
- nauczyciele doskonalą swoje umiejętności zawodowe komple-

mentarnie w stosunku do opracowanych rozwiązań w zakresie indywidualizacji procesu nauczania.

– Wiele jednak zależy będzie od nauczycieli i stopnia, w jakim zaangażują się w ten projekt – przyznaje **T. Kosiarski**. – Pieniądze to nie wszystko, ważne są też umiejętności włączonej w ten proces kadry pedagogicznej oraz jej chęć stałego doskonalenia kompetencji zawodowych, by jak najlepiej diagnozować potrzeby swych wychowanków i jak najefektywniej im pomóc. Myślę, że skorzystają na tym nie tylko dzieci, ale i sami nauczyciele. Każdą szansę należy wykorzystywać.

Adam Piejko

podinspektor ds. informacji i promocji
Oddział Komunikacji i Promocji, Departament EFS, UMWL

Lubelski program pomocy stypendialnej dla uczniów szczególnie uzdolnionych Bonus dla najlepszych

Stypendialne wnioski można składać tylko do końca lipca. Uczniowie mogą liczyć na średnio 300 zł miesięcznie.

Na stypendia w roku szkolnym 2011/2012 Urząd Marszałkowski przeznaczył ponad 1,5 mln zł. Pieniądze otrzymają uczniowie z Lubelszczyzny wyróżniający się osiągnięciami w zakresie nauk matematyczno-przyrodniczych i technicznych. Wsparcie uzyskają również uczniowie mający utrudniony dostęp do wiedzy. Program stypendialny jest współfinansowany przez Europejski Fundusz Społeczny. Uzyskane stypendia młodzi ludzie mogą wykorzystać na różne cele: od zakupu podręczników, książek, pomocy naukowych, aż po sprzęt komputerowy i wycieczki edukacyjne.

Miesięcznie otrzymują na swoje potrzeby 300 złotych. – Te pieniądze umożliwiają nam realizację własnych pasji – mówiła **Karolina Combrzyńska**, uczennica z Gimnazjum im. Jana Pawła II w Mętowie, która uzyskała stypendium minionym roku szkolnym.

O efektach jakie daje realizacja projektów finansowanych przez Europejski Fundusz Społeczny stypendyści mówią: – Gdyby nie europejskie fundusze, o takich stypendiach moglibyśmy tylko pomarzyć.

Szansę na uzyskanie stypendium mają uczniowie, którzy oprócz wysokiej średniej ocen mają również inne sukcesy, na przykład sportowe. Nikt jednak nie ma złudzeń. Bez prawdziwego zaangażowania w naukę na jakiegokolwiek wsparcie nie można liczyć. – Stypendium otrzymaliśmy dzięki ciężkiej pracy – podkreślają ubiegłoroczni stypendyści.

Iwona Nakielska, Dyrektor Departamentu EFS Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego:

– Dotychczas w ramach projektu „Lubelski program pomocy stypendialnej dla uczniów szczególnie uzdolnionych” stypendia otrzymało 722 osoby. Wartość stypendiów wypłacanych od maja 2008 do maja 2011 wyniosła już prawie 2,9 mln zł.

Fot. Marcin Mańkiewicz

Marszałek Województwa Lubelskiego, Krzysztof Hetman wręcza stypendia.

Regulamin przyznawania i przekazywania stypendium wraz z załącznikami dostępny jest na internetowych stronach Urzędu Marszałkowskiego: www.lubelskie.pl i www.um.bip.lublin.pl. Można się z nim również zapoznać w Departamencie Kultury, Edukacji i Sportu (Lublin, ul. Lubomelska 1-3, pok. nr 312, 311C, tel. 81 44 16 716, faks 81 44 16 709).

Wnioski można składać **do dnia 1 sierpnia 2011 r.** w Kancelarii Ogólnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie, ul. Lubomelska 1-3, piętro I, pok. 128, 20-072.

Patrycja Leszczyńska
inspektor ds. informacji i promocji
Oddział Komunikacji i Promocji, DEFS, UMWL

Projekty innowacyjne w ramach PO KL

Najczęściej występujące błędy we wnioskach

Zgodnie z Planami działania na rok 2011 dla Priorytetów VIII i IX Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, we wrześniu br. Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego ogłosi konkursy na dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego projektów innowacyjnych – testujących.

Projekty obejmą następujące Tematy:
dla Priorytetu VIII

1. Metody utrzymania aktywności zawodowej pracowników w grupie wiekowej 50+.
2. Wzmocnienie współpracy przedsiębiorców z sektorem nauki.

oraz dla Priorytetu IX

1. Modernizacja oferty kształcenia zawodowego w powiązaniu z potrzebami lokalnego/regionalnego rynku pracy.

W celu ułatwienia aplikowania w w/w konkursach zestawiono najczęściej występujące błędy skutkujące przyznaniem niższej punktacji podczas oceny merytorycznej. W związku z faktem, że od 1 stycznia 2011 r. obowiązuje nowy wzór wniosku o dofinansowanie, wskazane błędy „dopasowane” zostały do poszczególnych części aktualnego wniosku. Dodane zostały także hipotetyczne błędy, które mogą się pojawić, bowiem niektórych wymogów nie było do 31 grudnia 2010 r. W poniższym zestawieniu celowo pominięto kwestie związane z równością kobiet i mężczyzn.

3.1 Uzasadnienie potrzeby realizacji i cele projektu

- brak uzasadnienia potrzeby realizacji projektu (ogólne wskazanie problemu, brak analizy problemu, przedstawianie powszechnie znanej sytuacji w danym obszarze niepopartej żadnymi danymi, np. badaniami, czy publikacjami wskazującymi, jakie ma to odzwierciedlenie np. na terenie województwa, powiatu, gminy, czyli na obszarze gdzie realizowany byłby projekt);
- wskazane problemy nie są powiązane z celem głównym projektu (cel główny nie stanowi odpowiedzi na wskazane problemy);
- cele szczegółowe nie są rozbiem celu głównego na zestaw celów cząstkowych;
- cel główny i/lub cele szczegółowe nie odzwierciedlają stanu docelowego (np. celem głównym było zadanie, którego opis znajdował się w części 3.3 wniosku), nie charakteryzowały się cechami zgodnymi z koncepcją SMART;
- powoływanie się na nieaktualne (pochodzące z okresu dłuższego niż ostatnie trzy lata w stosunku do roku, w którym składany jest wniosek o dofinansowanie) publikacje, statystyki, badania itp. lub podawanie danych statystycznych bez wskazania źródła ich pochodzenia;
- brak odwołań do aktualnie wdrażanej polityki;
- brak odniesienia, w jaki sposób realizacja projektu może wpływać na inne podmioty niż wskazana grupa docelowa;
- brak wskazania lub określenia na bardzo niskim poziomie mierzalność i realność osiągnięcia wybranych wskaźników;
- wskaźniki nie dawały możliwości zmierzenia, na ile cel główny i cele szczegółowe projektu zostaną zrealizowane;
- brak informacji, w jaki sposób i na jakiej podstawie mierzone będą wskaźniki realizacji poszczególnych celów (brak źródła weryfikacji/pozyskania danych do pomiaru wskaźnika i/lub brak częstotliwości pomiaru).

3.2 Innowacyjność i grupy docelowe

- brak rzeczowego opisu, na czym polega i czym proponowane rozwiązanie/podejście różni się od dotychczas stosowanego (uzasadnienie występowania innowacyjności);
- brak odniesienia do wymiaru innowacyjności produktu (tj. wymiaru grupy docelowej / problemu / formy wsparcia, zgodnie z Wytycznymi Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie wdrażania projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej w ramach PO KL);
- brak uzasadnienia, że zastosowanie wypracowanego produktu spowoduje lepsze i bardziej trwałe efekty przy podobnych nakładach, jakie były ponoszone dotychczas, a jeśli nawet wymaga wyższych nakładów, to przyniesie istotnie większe efekty.
- brak uzasadnienia, że proponowane rozwiązanie stanowi wartość dodaną w stosunku do obecnej praktyki;
- brak wskazania przyczyny, z powodu których dotychczas dane podejście nie było stosowane;
- produkt finalny opisany ogólnie, brak wskazania jaką przyjmie on formę, brak jego opisu z punktu widzenia upowszechniania i włączania do polityki, brak spójności z diagnozą;
- brak informacji, jakie są warunki i szanse wdrożenia produktu do powszechnej praktyki oraz na ile produkt ten może być stosowany dla innych grup / przez inne podmioty, na innych obszarach;
- grupa docelowa projektu (zarówno użytkownicy, jak i odbiorcy) nie jest szczegółowo scharakteryzowana, w tym nie ma uwzględnienia wymaganych trzech wymiarów (docelowy, upowszechniania i włączenia oraz testowania), brak jest uzasadnienia jej wyboru, brak informacji w jaki sposób przedstawiciele grupy docelowej zostali włączeni w przygotowanie i realizację projektu.

3.3 Zadania

- ogólny opis działań nieuwzględniający podziału na kolejne etapy i fazy realizacji projektu innowacyjnego testującego zgodnie z *Wytycznymi Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie wdrażania projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej w ramach PO KL*;
- działania upowszechniające i włączające nie są ujęte we wszystkich wymaganych fazach realizacji projektu;
- brak prezentacji produktu finalnego z punktu widzenia upowszechnienia i włączenia do polityki, w tym pokazania jego potencjalnej użyteczności dla rozwoju realizowanej polityki;
- brak logicznego powiązania pomiędzy przedstawionym w pkt. 3.1.1 problemem oraz wynikającego z niego celu głównego z zadaniami, których realizacja ma doprowadzić do jego osiągnięcia;
- błędnie skonstruowany harmonogram, etap testowania rozpoczyna się przed zaakceptowaniem strategii, kontynuacja badań w II etapie realizacji projektu;
- testowanie produktu na bardzo dużej grupie osób;
- nieuwzględnienie opisu ewaluacji projektu, w tym także brak ewaluacji produktu finalnego;
- brak informacji, co będzie stanowiło o sukcesie działań upowszechniających i włączających w politykę.

3.4 Ryzyko nieosiągnięcia założeń projektu

- nieuwzględnienie zewnętrznego charakteru ryzyka w projektach innowacyjnych, tj. wskazywanie ryzyk, które są zależne od Wnioskodawcy;
- brak analizy potencjalnych ryzyk i sposobu reakcji na nie, a także ewentualnego wpływu na nieosiągnięcie założeń projektu.

3.5 Oddziaływanie projektu

- brak informacji, w jaki sposób realizacja projektu wpisze się w założenia Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki i przyczyni się do realizacji jego zakładanych efektów.

3.6 Potencjał i doświadczenie projektodawcy

- wskazywanie doświadczenia w realizowaniu projektów inwestycyjnych.

3.7 Opis sposobu zarządzania projektem

- brak przedstawienia sposobu podziału zadań (odpowiedzialności) między partnerami, w szczególności we wspólnie realizowanych zadaniach (w projektach, w których występował partner);
- brak uzasadnienia dla powołania partnerstwa (o ile dotyczyło);
- brak informacji o sposobie podejmowania decyzji w projekcie;
- powtarzająca się odpowiedzialność za poszczególne zadania u personelu kluczowego;
- nieuzasadnione zatrudnianie osób na cały czas realizacji projektu;
- brak informacji o doświadczeniu (ewentualnie preferowanym doświadczeniu) kadry zarządzającej projektem;
- brak informacji o monitorowaniu całości projektu i uczestników projektu z jego specyfiką projektu innowacyjnego.

Agnieszka Pidek-Klepacz

starszy specjalista ds. programowania i zarządzania
Zespół Zarządzania Komponentem Regionalnym PO KL DEFS, UMWL

Spółdzielnie socjalne to nie tylko sposób na zatrudnienie Ekonomia w wymiarze społecznym

Spółdzielnie socjalne to modny temat. Stale zwiększa się zainteresowanie obszarem działania ekonomii społecznej. W tym roku także w naszym województwie dużo uwagi poświęca się ekonomii społecznej. Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki ogłosił w tym roku dwa konkursy w ramach Poddziałania 7.2.2 Wsparcie ekonomii społecznej.

O samych spółdzielniach nadal wiemy jednak niewiele. Spółdzielnia socjalna to podmiot łączący cechy typowego przedsiębiorstwa z cechami organizacji pozarządowej. Potraktowanie spółdzielni socjalnej, jako połączenia ekonomii z przedsięwzięciami o charakterze społecznym, pozwala lepiej zrozumieć jej obszar działania. Spółdzielnie, posiadając osobowość prawną, funkcjonują na otwartym rynku jako przedsiębiorstwa. Mogą więc sprzedawać swoje usługi. Każde z takich przedsiębiorstw prowadzone jest wspólnie przez 5 do 50 osób. Rządzą się one w sposób demokratyczny, zgodnie z zasadą "jedna głowa, jeden głos". W kwestii liczebności wyjątek stanowią jedynie spółdzielnie socjalne powstałe w wyniku przekształceń spółdzielni inwalidów lub spółdzielni niewidomych, gdzie liczba członków może być większa.

Nadrzędnym celem każdej spółdzielni socjalnej jest działanie na rzecz społecznej i zawodowej integracji jej członków. Spółdzielnie poprawiają jakość życia tworzących je osób – uczą jak efektywnie pracować i zarabiać, dają poczucie przynależności. Dlatego też podkreślana jest terapeutyczna rola funkcjonowania spółdzielni socjalnych.

Podsumujmy najważniejsze informacje.

Cele spółdzielni socjalnych:

- prowadzenie wspólnych przedsiębiorstw w oparciu o osobistą pracę członków,
- działania na rzecz społecznej i zawodowej reintegracji członków,

- prowadzenie działalności społecznej, kulturalnej i szkoleniowej na rzecz swoich członków oraz ich środowiska lokalnego,
- prowadzenie działalności społecznie użytecznej w sferze zadań publicznych.

Kto może założyć spółdzielnię socjalną?

- bezrobotni, zarejestrowani we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy,
- bezdomni realizujący indywidualny program wychodzenia z bezdomności,
- uzależnieni od alkoholu, po zakończeniu programu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego,
- uzależnieni od narkotyków lub innych środków odurzających, po zakończeniu programu terapeutycznego w zakładzie opieki zdrowotnej,
- chorzy psychicznie, w rozumieniu przepisów o ochronie zdrowia psychicznego,
- zwalniani z zakładów karnych, mający trudności w integracji ze środowiskiem,
- uchodźcy realizujący indywidualny program integracji,
- niepełnosprawni.

We Włoszech już w latach 70-tych z powstawały i skutecznie funkcjonowały pierwsze spółdzielnie socjalne. Sprawdzone rozwiązania warto przenosić na ojczysty grunt – tworzyć polskie spółdzielnie na wzór spółdzielni włoskich, traktując je jako przykłady dobrych praktyk z obszaru ekonomii społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

W procedurze pierwszego konkursu nr 1/POKL/7.2.2/2011 niemiernie wyłonione zostaną projekty, w ramach których wsparcie otrzymają instytucje otoczenia ekonomii społecznej, powstałe w latach ubiegłych dzięki środkom Poddziałania 7.2.2 PO KL. Udzielana pomoc będzie miała

wszechstronny charakter. Funkcjonujące już instytucje otoczenia ekonomii społecznej, w ramach projektów, będą mogły liczyć na specjalistyczne doradztwo, pomoc prawną, księgową i marketingową, wsparcie w prowadzeniu działań promocyjnych. Aby jeszcze skuteczniej wspierać rozwój już istniejących podmiotów ekonomii społecznej, utworzone zostaną sieci współpracy, które ułatwią rozwój dialogu lokalnego.

W ramach konkursu nr 2/POKL/7.2.2/2011 podpisane zostaną umowy na realizację projektów zakładających wsparcie osób fizycznych i prawnych, które zamierzają rozpocząć prowadzenie spółdzielni socjalnej. Osoba, która w ramach projektu zgłosi wolę utworzenia spółdzielni socjalnej lub będzie chciała zostać jej członkiem, zostanie odpowiednio przeszkolona oraz będzie mogła liczyć na jednorazową dotację w kwocie maksymalnie 20 tys. zł (w ramach powstałej lub istniejącej spółdzielni). Zamiast pomocy w postaci jednorazowej wypłaty środków lub równoległe do niej, osoba prawna lub fizyczna, w ramach członkostwa w spółdzielni, będzie mogła otrzymywać wsparcie pomostowe. Są to środki finansowe nie przekraczające kwoty minimalnego wynagrodzenia, wypłacane w odstępach miesięcznych przez pierwsze pół roku od dnia zawarcia umowy o udzielenie wsparcia pomostowego. W uzasadnionych przypadkach istnieje możliwość przedłużenia udzielanej pomocy na kolejne pół roku. Finansowe wsparcie pomostowe połączone jest z doradztwem, które ma na celu zwiększenie efektywności wykorzystywania przyznanych środków.

Obecnie trwa ocena wniosków złożonych w odpowiedzi na konkurs 2/POKL/7.2.2/2011. Etap podpisywania umów planowany jest na ostatni kwartał 2011 roku.

Olga Zalewska

Punkt Konsultacyjny – Informacyjny EFS
Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie

Komplementarność czyli projekty uzupełniają się

Potrzeba zapewnienia komplementarności wsparcia z różnych źródeł, poprzez realizację powiązanych ze sobą projektów, jest coraz bardziej istotną kwestią dla osób odpowiedzialnych za wdrażanie funduszy europejskich oraz osób korzystających z ich wsparcia. Istotnym jest, by nie tylko wydawać środki, ale przede wszystkim, by sposób wydatkowania przynosił jak największe korzyści, jeśli zostaną one odpowiednio ze sobą połączone.

Pojęcie komplementarności projektów powinno być rozumiane jako relacja (stosunek) projektów uzupełniających się, które przyczyniają się do realizacji wspólnego celu (niekoniecznie wskazanego jako cel każdego z tych projektów). Projekt powinien być komplementarny w stosunku do czegoś – do innego projektu, przedsięwzięcia lub też istniejącej infrastruktury, bądź rozwiązań instytucjonalnych.

Projekty komplementarne charakteryzują się tym, iż:

- wzajemnie na siebie oddziaływają,
- mogą zakładać różne cele ogólne,
- przyczyniają się do realizacji wspólnego celu,
- zwiększają efekty podejmowanych, uzupełniających się działań,
- przyczyniają się do osiągnięcia lepszych/większych rezultatów i produktów za takie same (lub mniejsze) pieniądze,
- często są skierowane do tej samej grupy docelowej (głównie projekty miękkie) lub odnoszą się do tego samego obiektu (projekty inwestycyjne) i jednocześnie nie są wobec siebie konkurencyjne,

- są ściśle powiązane z istniejącymi projektami,
- stanowią kontynuację działań zrealizowanych/realizowanych w ramach innego projektu,
- mogą uzupełniać się w ramach jednego obszaru lub pomiędzy obszarami, w tym pomiędzy obszarami charakterystycznymi dla przedsięwzięć twardych a obszarami realizacji przedsięwzięć miękkich,
- mogą być realizowane przez różnych beneficjentów lub przez jednego beneficjenta,
- mogą być realizowane w różnych okresach czasu.

Zakres wsparcia realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki jest komplementarny ze wsparciem Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, przewidzianym w Programie Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka, Programie Operacyjnym Rozwój Polski Wschodniej oraz 16 Regionalnych Programach Operacyjnych. Równocześnie niektóre Priorytety PO KL są uzupełniające także w stosunku do wsparcia udzielanego w ramach Funduszu Spójności w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko. Pomoc płynąca z PO KL jest komplementarna również do działań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 finansowanego przez Europejski Fundusz Rolny Rozwoju Obszarów Wiejskich, a także do działań Europejskiego Funduszu Rybackiego przez PO Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007 – 2013. Ponadto wsparcie realizowane w ramach niektórych Priorytetów PO

KL jest komplementarne ze wsparciem udzielanym ze środków UE w poprzedniej perspektywie finansowej, jak również z innych źródeł finansowych. Stosowanie mechanizmów i narzędzi na rzecz komplementarności leży po stronie instytucji zajmujących się funduszami europejskimi. Jednym z wielu narzędzi, które w sposób szczególny wspierają realizację uzupełniających się przedsięwzięć są premie punktowe w ramach kryteriów strategicznych, za komplementarność projektu z projektem już zrealizowanym lub w trakcie realizacji (ewentualnie planowanym do realizacji) przyznawane podczas oceny wniosku o dofinansowanie.

Departament Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego, pełniący funkcję Instytucji Pośredniczącej PO KL aktualnie realizuje projekty w ramach Priorytetu VIII *Regionalne kadry gospodarki* oraz Priorytetu IX *Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach*, które są komplementarne z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego, Programem Operacyjnym Rozwój Polski Wschodniej oraz Poakcesyjnym Programem Wsparcia Obszarów Wiejskich (PPWOW).

Poniżej przedstawiono przykłady projektów komplementarnych, realizowanych w ramach Priorytetu VIII *Regionalne kadry gospodarki*, Poddziałanie 8.1.1 – *Wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwo dla przedsiębiorstw*:

1. **„Blisko lotnisko”** – projekt jest komplementarny z inwestycją „Rozbudowa Portu Lotniczego Port Lotniczy Lublin S.A. (Świdnik)”, finansowaną w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego oraz projektem „Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej”, finansowanym w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej. Realizacja projektu pozwoli na zwiększenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych m. in. w zakresie administrowania sieciami LAN/WAN, obsługa sieci wykorzystujących technologie PPP, HDLC, Frame Relay i ISDN, transportu bezpieczeństwa przesyłek lotniczych.
2. **„Startuj w rozwój”** – projekt jest komplementarny z kluczową inwestycją „Rozbudowa Portu Lotniczego Port Lotniczy Lublin S.A. (Świdnik)”, realizowaną w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego. Realizacja projektu pozwoli na zwiększenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych m. in. poprzez szkolenia w zakresie obsługi klienta i pasażera z językiem angielskim oraz z działań antyterrorystycznych z blokiem medycznym – pierwsza pomoc.

Natomiast przykładami projektów komplementarnych, realizowanych w ramach Priorytetu IX *Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach*, są następujące projekty:

1. **„Utrwalanie efektów Programu Integracji Społecznej PPWOW w ramach Klubów Przedszkolaka w powiecie tomaszowskim i tomaszowskim”** (Poddziałanie 9.1.1 – *Zmniejszenie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej*) – celem głównym projektu jest wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci z terenów wiejskich poprzez objęcie ich wychowaniem przedszkolnym, wspomagającym rozwój zdolności. Projekt zakłada wzmocnienie atrakcyjności i podniesienie jakości oferty edukacyjnej wypracowanej w Klubach Przedszkolaka w ramach Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich (PPWOW). Kluby Przedszkolaka będą usytuowane w budynkach, które zostały dostosowane w ramach PPWOW do wymogów określonych prawem. Ponadto do zajęć z języka angielskiego zostaną wykorzystane materiały dydaktyczne zakupione na potrzeby w/w Klubów w ramach PPWOW.

Fot. Przemysław Gąbka.

Dzięki pieniądзом z PO KL szkolą się także ludzie, którzy w przyszłości mogą obsługiwać lotnisko w Świdniku

2. **„Szkoła przy lotnisku – program rozwojowy Powiatowego Centrum Edukacji Zawodowej w Świdniku”** (Działanie 9.2 – *Podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego*) – w przypadku tego projektu, komplementarność polega na dostosowaniu oferty edukacyjnej szkoły poprzez realizację programu rozwojowego, związanej z inwestycją realizowaną w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego tj. „Rozbudowa Portu Lotniczego Port Lotniczy Lublin S.A. (Świdnik)”. Realizacja projektu ma na celu m. in. dostosowanie kształcenia w zawodzie mechanik lotniczy do potrzeb rynku pracy oraz uruchomienie ośrodka szkoleniowego.

Należy zwrócić uwagę, że komplementarność jest zagadnieniem trudnym i złożonym, ale jednocześnie niezwykle ważnym. Niejednokrotnie od zapewnienia komplementarności zależy efektywność udzielonego wsparcia i osiągnięcie określonego strategicznego celu.

W celu zapewnienia komplementarności podejmowanych działań, niezbędna jest zatem wiedza na temat możliwości wsparcia danego obszaru, z różnych funduszy czy też programów operacyjnych. Ważne jest, aby była ona planowana w sposób przemyślany. Dążenie do komplementarności projektów powinno być procesem świadomym i zamierzonym, wymagającym odpowiedniej koordynacji działań, podejmowanych zarówno przez instytucje w systemie wdrażania funduszy europejskich, jaki przez projektodawców.

Łukasz Goljanek
podinspektor ds. programowania i zarządzania
Zespół Zarządzania Komponentem Regionalnym PO KL, DEFS, UMWL

Zatrudnienie na etacie i umowie cywilnoprawnej w instytucji realizującej projekt współfinansowany przez EFS

Wymóg podstawowy - efektywność

Wynagrodzenie pracownika zaangażowanego w realizację projektu będącego jednocześnie pracownikiem beneficjenta zatrudnionym na podstawie stosunku pracy może być kosztem kwalifikowalnym. Charakter powierzonych pracownikowi zadań wyklucza możliwość ich realizacji w ramach stosunku pracy.

Dokładne warunki określone zostały w *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL*. Po pierwsze: praca wykonywana w ramach projektu ma inny rodzaj niż praca wykonywana na podstawie stosunku pracy. Po drugie: zadania w ramach umowy cywilnoprawnej są precyzyjnie określone. Kolejny założeń to możliwość efektywnego wykonywania tych zadań w ramach umowy cywilnoprawnej mimo zatrudnienia na podstawie stosunku pracy. Ostatni warunek to konieczność prowadzenia ewidencji godzin pracy w związku z zadaniami przy realizacji projektu. Powyższe przesłanki powinny być spełnione łącznie.

– Taka sytuacja jest możliwa wyłącznie w przypadku, gdy pracownik jest zatrudniony u beneficjenta na podstawie umowy o pracę poza projektem – podkreśla **Iwona Nakielska**, Dyrektor Departamentu EFS UM WL. – Zawarcie przez beneficjenta umowy cywilnoprawnej z pracownikiem, dotyczyć powinno wykonywania zadań w ramach realizowanego projektu. Natomiast, jeśli pracownik jest zatrudniony u beneficjenta na podstawie umowy o pracę w ramach projektu, to zawarcie umowy cy-

wilnoprawnej w ramach tego lub innych projektów realizowanych przez beneficjenta jest niedopuszczalne.

Zgodnie z *Wytycznymi* wszystkie obowiązki pracownika zatrudnionego przy projekcie powinny być ujęte w ramach jednej umowy. Jeżeli beneficjent chce zaangażować dotychczasowego pracownika będącego personelem projektu do realizacji kolejnych zadań w ramach projektu, należy zmienić mu zakres obowiązków w ramach stosunku pracy.

Tak więc, aby prawnie dopuszczalne i skuteczne było zawarcie dodatkowej umowy na potrzeby projektu, należy wskazać, iż praca wykonywana przez pracownika w ramach umowy o pracę ma inny rodzaj niż czynności powierzone mu na podstawie umowy cywilnoprawnej. Jednocześnie wykonywanie pracy w oparciu o umowę cywilnoprawną nie może nosić cech umowy o pracę. Wynika to z Kodeksu Pracy. Dodatkowo zatrudnienie we wspomnianych formach prawnych musi spełniać przesłanki określone w wyżej wymienionych *Wytycznych*.

Marcin Maśkiewicz
podinspektor ds. pomocy technicznej i rozwoju kadr
Oddział Komunikacji i Promocji PO KL, DEFS, UMWL

Cieszące się od lat ogromnym zainteresowaniem projekty, realizowane w ramach Działania 6.2 programu Kapitał Ludzki, będą w tym roku łatwiej dostępne dla osób niepełnosprawnych

Przedsiębiorczość osób niepełnosprawnych

Z przeprowadzonych diagnoz wynika, że mimo podejmowanych działań aktywizacyjnych, mieszkańcy województwa lubelskiego ze stwierdzoną niepełnosprawnością nadal mają problemy w znalezieniu zatrudnienia na otwartym rynku pracy. Własna działalność gospodarcza często jest dla nich jedyną szansą samorealizacji.

Pomoc osobom niepełnosprawnym jest w 2011 roku w województwie lubelskim jednym z priorytetowych kierunków wsparcia w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie pełniący funkcję Instytucji Wdrażającej (Instytucji Pośredniczącej II stopnia) ogłosił w tym roku w ramach Działania 6.2 PO KL dwa konkursy: I typ (1/POKL/6.2/2011) skierowany do wszystkich osób fizycznych z terenu województwa lubelskiego, II typ (2/POKL/6.2/2011) dedykowany wyłącznie osobom, które nie posiadają pełnej sprawności fizycznej lub psychicznej.

W każdym z projektów wyłonionych do realizacji w ramach tegorocznych konkursów, część wydatków przeznaczona zostanie na prace modernizacyjne, ułatwiające osobom niepełnosprawnym dostęp do planowanych działań. Pomieszczenia i obiekty, w których realizowane

będą projekty, zostaną dostosowane do potrzeb osób, które mają problemy z poruszaniem się. Sale wyposażone będą w odpowiednie dla niepełnosprawnych sprzęty.

W ramach projektów osoby niepełnosprawne, planujące rozpoczęcie działalności gospodarczej, będą mogły uzyskać:

- ✓ **wsparcie doradczo-szkoleniowe**, pozwalające zdobyć wiedzę niezbędną do założenia i prowadzenia własnego przedsiębiorstwa;
- ✓ **środki finansowe** w formie jednorazowej bezzwrotnej dotacji, na pokrycie wydatków inwestycyjnych umożliwiających funkcjonowanie nowego przedsiębiorstwa (nawet 40 tys. zł);
- ✓ **wsparcie pomostowe** w postaci bezzwrotnej pomocy finansowej, wypłacanej w pierwszych miesiącach funkcjonowania przedsiębiorstwa, na pokrycie comiesięcznych opłat (tj. rachunki, czynsz, składki ZUS) oraz wsparcie w postaci szkolenia i doradztwa w zakresie efektywnego wykorzystania dotacji.

Na początku czerwca 2011 r. rozpoczęła się ocena merytoryczna wniosków, które wpłynęły do WUP w Lublinie w odpowiedzi na konkurs otwarty numer 1/POKL/6.2/2011. W projektach wyłonionych do realizacji w ramach tego konkursu, obok osób niepełnosprawnych, grupami docelowymi są m.in. osoby długotrwale

bezrobotne, osoby do 25 lub po 45 roku życia, mieszkańcy wsi, gmin miejsko-wiejskich i niewielkich miast. Dodatkowe punkty strategiczne przyznawane są projektom, które spełniają następujące kryteria: minimum 15% uczestników projektu stanowią osoby niepełnosprawne, co najmniej 60% uczestników projektu to kobiety wchodzące lub powracające na rynek

pracy po przerwie związanej z urodzeniem i wychowaniem potomstwa, dzieciom uczestniczek projektu zapewniona zostaje opieka.

Nabór wniosków w ramach konkursu otwartego numer 2/POKL/6.2/2011 rozpoczął się w WUP w Lublinie w dniu 15 czerwca 2011 r. Zwołanie pierwszego Posiedzenia Komisji Oceny Projektów planowane jest na przełom lipca i sierpnia 2011 r.

W ramach wszystkich ogłoszonych dotychczas konkursów na Działanie 6.2, WUP w Lublinie zawarł umowy z 38 podmiotami. W tym roku podpisane będą kolejne umowy, których łączna wartość może wynieść nawet 15 mln zł (łącznie I i II typ).

W celu uzyskania bardziej szczegółowych informacji na temat Działania 6.2 PO KL należy kontaktować się z Punktem Konsultacyjno – Informacyjnym Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie na adres e-mail: punkt.konsultacyjny@wup.lublin.pl, pod numerem telefonu: (081) 46 35 363, bądź pod adresem: Lublin, ul. Okopowa 5, III piętro, pokój 341B,

Zapraszamy również do odwiedzania naszej strony internetowej www.pokl.wup.lublin.pl, na której na bieżąco zamieszczone są informacje dotyczące Priorytetu VI i VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Olga Zalewska
Punkt Konsultacyjno – Informacyjny EFS
Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie

Ponad 200 firm powstało dzięki ich ambicji i wierze we własne możliwości

Kobiety z inicjatywą

Magdalena Olszewska uczy dzieci języka angielskiego poprzez zabawę. Renata Tchórz z wykonuje dekoracje imprez okolicznościowych. Butik kreatywny Justyny Garbal ma za sobą kilka ciekawych projektów reklamowych. Sukces osiągnięty dzięki pracowitości i odwadze inspiruje kolejne kobiety do założenia własnej firmy.

Przeglądając katalog firm, które powstały w wyniku 3 już edycji projektu „Inicjatywa jest kobietą. ABC przedsiębiorczości”, widać, że jego uczestniczki „żadnej pracy się nie boją”. Kobiety korzystając z merytorycznego i finansowego wsparcia utworzyły aż 56 firm. Są wśród nich między innymi: studio nagrań, biuro podróży, gabinet weterynaryjny, wypożyczalnia kostiumów, zakład szklarsko-ramiarski oraz studio tatuażu.

Szkoła językowa Magdaleny Olszewskiej powstała w październiku w niewielkim Szczepreszynie. Mimo że to dopiero początki jej istnienia, efekty pracy, które widzi na co dzień, dają jej jeszcze większą motywację. – Chcę żeby szkoła cały czas się rozwijała – mówi Olszewska. – Zamierzam w przyszłości założyć filie: w Zwierzynku i Józefowie. W dalszej perspektywie interesuje mnie również Zamość.

Firma dekoracyjna Renaty Tchórz z Dębowej Kłody nastawiona jest

przede wszystkim na dekorowanie sal weselnych i studniówkowych oraz kościołów przed ślubem. Na razie koncentruje swoją działalność na Lubelszczyźnie, ale w przyszłości chciałaby spróbować sił poza województwem. – Usługi dekoracyjne imprez okolicznościowych wykonuję od połowy czerwca. W tym momencie nie mogę narzekać na brak zainteresowania – mówi **Tchórz**. – Wierzę, że w przyszłości będę mogła poszerzyć zakres usług.

Butik kreatywny Justyny Garbal ma już za sobą kilka ciekawych projektów reklamowych. W tej zaś branży liczy się tak doświadczenie, jak i kreatywność czy mobilność. Garbal reklamą zajmuje się od dawna. Zdobytą wiedzę przenosi obecnie na projekty realizowane w Lublinie. Garbal, podobnie jak inne kobiety biorące udział w projekcie jest naładowana pozytywnymi emocjami. – Prowadząc firmę staram się działać niesza-blonowo, każdy kolejny projekt to nowe wyzwanie – opowiada. – Muszę dostosowywać się do wymagań klientów.

– Firmy prowadzone przez Garbal, Tchórz czy Olszewską, to najlepsza reklama dla projektu Fundacji UMCS – mówi **Edyta Puch**, koordynator projektu „Inicjatywa jest kobietą. ABC przedsiębiorczości”. – Jego wartość została dostrzeżona także na rynku. Ledwo zakończyliśmy trzecią edycję, a już realizujemy czwartą. Popularność projektu owocuje.

Uczestniczki projektu założyły dotychczas ponad 200 firm. Żadna z nich nie zamierza na tym poprzestać. – Zatrudniam 2 osoby – mówi **Garbal**. – Już jednak planuję, że w przyszłości zatrudnię kolejne. Najwięcej zleceń mam z Warszawy. W naszym województwie przygotowywałam już projekty dla jednego z lokalnych browarów oraz dla szkoły językowej. Garbal doświadczenie zdobywała w jednej z dużych agencji reklamowych w Warszawie. O pracy „na swoim”, podobnie jak wiele innych kobiet myślała od dawna. Wiele się poddaje, jednak te najbardziej aktywne stawiają na swoim. Poszukują wszelkich możliwości zawodowego rozwoju i wreszcie trafiają na takie projekty takie jak ten Fundacji UMCS.

Korzystając ze wsparcia Garbal udało się stworzyć biznes plan firmy. – Najważniejsze dla mnie było jednak wsparcie finansowe – mówi. – Za otrzymaną dotację mogłam kupić sprzęt komputerowy i otworzyć biuro. Od początku chciałam żeby mój butik funkcjonował na najwyższym poziomie. Dzisiaj już wiem, że się udało.

Także na finansowy aspekt projektu zwraca uwagę Renata Tchórz. – Bez tego nie byłoby szans na własną firmę – mówi. – Trochę zainwestowałam sama. Z dotacji Europejskiego Funduszu Społecznego dostałam prawie 30 tysięcy złotych.

Tchórz przyznaje jednak, że równie ważna była nauka prowadzenia biznesu. – Podczas tych zajęć dowiedziałam się jak założyć firmę, jak prowadzić księgowość – mówi.

– W naszej szkole dzieci w wieku 2–9 lat w uczymy języka poprzez zabawę – mówi **Olszewska**. – Mamy do tego specjalne zestawy dydaktyczne Play My. Dzięki nim możliwe jest uczestniczenie dzieci w prawie stu zabawach językowych. Jeden taki zestaw kosztuje 2,5 tys. zł. Bez dotacji z EFS byłoby go ciężko kupić. Tak samo jak tablicę, ławki i inne pomoce dydaktyczne.

Szkoła Magdaleny Olszewskiej ruszyła zaledwie w październiku ubiegłego roku. Akurat w terminie, w którym większość ludzi z reguły już ma zaplanowaną naukę języków. Olszewskiej jednak udało się znaleźć uczniów. – Zatrudniam kilka osób – opowiada. – Cały czas organizuję prywatne zajęcia. Nie tylko z języka angielskiego. W mojej szkole można uczyć się między innymi: francuskiego, niemieckiego, włoskiego a także białoruskiego i rosyjskiego.

Pomimo tak krótkiego okresu działalności, Olszewska tak samo jak Garbal widzi już efekty swojej pracy. – Ostatnio przygotowaliśmy małżeństwo, które zamierza wyjechać do Anglii – opowiada. – Skoncentrowaliśmy się tylko na mówieniu. Tak żeby mogli spokojnie kupić bilet, zrobić zakupy w sklepie. Udało się.

Zachęcona podobnymi przykładami myśli już o ubieganiu się o kolejne wsparcie z unijnych funduszy. – Dzięki nim będę mogła nie tylko rozwinąć firmę, ale także poszukać różnych pomysłów dla mojego miasta.

Projekt „Inicjatywa jest kobietą. ABC przedsiębiorczości” skierowany był do kobiet z terenu województwa lubelskiego: bezrobotnych, zarejestrowanych w Urzędzie Pracy, nieaktywnych zawodowo, zatrudnionych, rolniczek lub domowniczek gospodarstw rolnych. – Uczestniczące w nim kobiety miały szansę na bezzwrotne dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej. W grę wchodziło nawet 40 tysięcy złotych – mówi Edyta Puch. – Tylko w zakończonej niedawno edycji kobiety otrzymały łącznie ponad półtora miliona złotych. Dodatkowo przyszłe kobiety biznesu korzystały z pomocy szkoleniowo-szkoleniowo-doradczej. W sumie było to 68 godzin zajęć z ekspertami.

We wszystkich edycjach projektu na rozpoczęcie działalności gospodarczej rozdysponowano już prawie 4 miliony złotych. Z perspektywy przyszłych właścielek firm ważne było również wsparcie pomostowe, które można było przeznaczyć na bieżące koszty operacyjne przedsiębiorstwa przez pierwszych 6 miesięcy jej funkcjonowania. Na pewno pomocny podczas trwania samego projektu był zwrot kosztu za opiekę nad dzieckiem, oraz zwrot kosztów dojazdu na szkolenia. Uczestniczki miały również dostęp do platformy e-learningowej zamieszczonej na stronie projektu. Internetowy portal projektu: www.inicjatywajestkobieta.pl odwiedziło już ponad 30 tysięcy osób.

Projekt „Inicjatywa jest kobietą. ABC przedsiębiorczości” realizowany był przez Fundację Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w ramach Działania 6.2 „Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia” programu Kapitał Ludzki na podstawie umowy o dofinansowanie podpisanej z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Lublinie. Projekt został nagrodzony w konkursie Dobre Praktyki EFS organizowanym przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego w roku 2009 i otrzymał tytuł Najlepsza Inwestycja w Człowieka.

– Dzięki nim będę mogła nie tylko rozwinąć firmę, ale także poszukać różnych pomysłów dla mojego miasta. Projekt „Inicjatywa jest kobietą. ABC przedsiębiorczości” skierowany był do kobiet z terenu województwa lubelskiego: bezrobotnych, zarejestrowanych w Urzędzie Pracy, nieaktywnych zawodowo, zatrudnionych, rolniczek lub domowniczek gospodarstw rolnych. – Uczestniczące w nim kobiety miały szansę na bezzwrotne dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej. W grę wchodziło nawet 40 tysięcy złotych – mówi Edyta Puch. – Tylko w zakończonej niedawno edycji kobiety otrzymały łącznie ponad półtora miliona złotych. Dodatkowo przyszłe kobiety biznesu korzystały z pomocy szkoleniowo-szkoleniowo-doradczej. W sumie było to 68 godzin zajęć z ekspertami.

We wszystkich edycjach projektu na rozpoczęcie działalności gospodarczej rozdysponowano już prawie 4 miliony złotych. Z perspektywy przyszłych właścielek firm ważne było również wsparcie pomostowe, które można było przeznaczyć na bieżące koszty operacyjne przedsiębiorstwa przez pierwszych 6 miesięcy jej funkcjonowania. Na pewno pomocny podczas trwania samego projektu był zwrot kosztu za opiekę nad dzieckiem, oraz zwrot kosztów dojazdu na szkolenia. Uczestniczki miały również dostęp do platformy e-learningowej zamieszczonej na stronie projektu. Internetowy portal projektu: www.inicjatywajestkobieta.pl odwiedziło już ponad 30 tysięcy osób.

Marcin Mańkiewicz
podinspektor ds. pomocy technicznej i rozwoju kadr
Oddział Komunikacji i Promocji PO KL, DEFS, UMWL

Pamiątkowe zdjęcie uczestniczek trzeciej edycji projektu „Inicjatywa jest kobietą. ABC przedsiębiorczości”

Punkty Informacyjne i Doradcze PO KL

Regionalny Ośrodek EFS Lublin

ul. Aleje Racławickie 22
20-037 Lublin
tel. 81 533 12 17 / 18
fax 81 533 12 18
e-mail: info_lublin@roEFS.pl

Regionalny Ośrodek EFS Biała Podlaska

ul. Brzeska 41 p. 202
21-500 Biała Podlaska
tel./fax 83 343 77 55
e-mail: info_bialapodlaska@roEFS.pl

Regionalny Ośrodek EFS Chełm

ul. Wojsławicka 7 / budynek Escottu
22-100 Chełm
tel./fax 82 565 84 45
tel. 82 565 86 09
e-mail: info_chelm@roefs.pl

Regionalny Ośrodek EFS Zamość

ul. Partyzantów 3 pok. 27
22-400 Zamość
tel. 84 627 11 81
fax 84 627 18 32
e-mail: roefs.zamosc@fundacja.lublin.pl

Punkty Informacyjne i Naboru Wniosków PO KL

Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego

Departament Europejskiego
Funduszu Społecznego
ul. Czechowska 19, pok. 1
20-072 Lublin
tel. 81 441 68 43
fax 81 441 68 53
e-mail: efs@lubelskie.pl
www.efs.lubelskie.pl

Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie

ul. Okopowa 5, pok. 341 B
20-022 Lublin
tel. 81 463 53 63
fax 81 463 53 05
e-mail: efs@wup.lublin.pl
www.wup.lublin.pl

**Bezpłatna infolinia E F S
0 800 888 337**

www.efs.lubelskie.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Lubelskie

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego